

Читалище

съвременност

брой 57, октомври 2013

МЕСЕЧНО ИЗДАНИЕ НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „Д-Р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 Г.“

УЧЕБНАТА ГОДИНА ЗАПОЧНА

РАЗЛИЧНИ ИСТОРИИ

БЛАГОРОДНО ПРИЯТЕЛСТВО

Когато умираше Евгамид, оставяше октомврика си и дъщеря си в пълно сиромашество, но совсем не ся грижеше за това, защо знаеше сърцата на своите приятели Арета и Хариксена. Направи индиги тойзи достопамятний завет: „Оставям Арету да гледа октомврика ми горде умре, а Хариксену да ужени дъщеря ми, колкото може добре; ако ли умре някой от тях да Возприемни неговът долг“. Двамата тези приятели ся показа достойни на своето приятелство; но Арет умря подир път дни, а Хариксен Возприе да гледа и октомврика му, и ужени дъщеря му в един ден и еднакво със своята.

ВОЗДЕРЖАНИЕ

Ада, карийската царица, проводи Александру много хубави ястия и повари (ахчи) искусни, а той ги върна назад и рече: Аз имам твърде добри повари от учителят мой Леонид: за плагне – многото ношно вървение, а за Вечер – малкото плагнуване.

Из шеста глава на „Буквар с различни поучения, собран от Петра Х. Беронича за българските училища“, известен като „Рибен буквар“ от Петър Берон, 1824 г.

Учебната година на Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ започна с водосвет, отслужен от отец Васил от столичния храм „Св. Георги Победоносец“. Пожелаваме на нашите деца и самодейци от всички възрасти тя да е изпълнена с успехи, емоции и творчески полети. За всички педагози, художествени ръководители, служители и сътрудници на читалището нека тя да е спорна и плодотворна.

Акценти

10 ГОДИНИ – ПРАЗНИЦИ НА ДУХА

Юбилейната 10-годишнина на Литературната гостоприемница бе отбелязана на 15 май 2013 г. в зала 7 на Националния дворец на културата с тържество, на което присъстваха мнозина от гостите й през годините, както и нейните ревностни почитатели и приятели.

От самото си начало и досега тя е имала една-единствена задача – да запознава любителите на изящната словесност с най-новите произведения на българските писатели, както и да приобщава все повече хора към постиженията на нашата литература. Сред гостите на читалището

през изминалите 10 години са били акад. Антон Дончев, Александър Томов, Андрей Андреев, Банко П. Банков, Валери Петров, Донка Петрунова, Дончо Цончев, Евстати Бурнаски, Евтим Евтимов, Елена Алекова, Ивайло Диманов, Иван Гранитски, Катя Ерменкова, Коста Андреев, Лиляна Стефанова, Любомир Левчев, Маргарита Петкова, проф. Марко Семов, Найденов Вълчев, Надежда Захариева, Недялко Йорданов, Никола Инджов, Никола Радев, Николай Стоянов, Павел Матев, Петър константинов, Румен Леонидов, Теодора Димова и много други.

Фоторепортаж – на стр. 4

ВЕЧЕР НА ЕВСТАТИ БУРНАСКИ

На 16 октомври от 18 часа в Малък салон на НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ Литературна гостоприемница с Надежда Захариева представят поетичния сборник „Подземният вятър“ (епос и лирика) на Евстати Бурнаски. Слово за творческия път на поета и за новата му книга ще прочете Матей Шопкин. Във вечерта ще участват още актьорът Веселин Калановски и Румяна Коцева.

Заповядайте!

Не заспивай, сърце, не заспивай!
Още има гнезда и тополи,
още гроздето слънце налива
и душата за обич се моли...

Още есенни изгреви носи
на рогата си влюбен елен
и пчелите в килийки от восък
се любуват на златния ден...

Не заспивай, сърце, не заспивай!
Още има потоци в горите
и над техните сребърни гриви
гурзулици и сойки прелитат...

Без любов всяка дума е зима.
Всеки звук е снежинков кристал.
А живот без любим и любима
е сълза от всемирна печал...

ВРЪЗКИТЕ НИ СЪС ЗАГРЕБ ПРОДЪЛЖАВАТ

На 17 май 2013 г. в зала „Мати“ на Националния дворец на културата бе презентирана „Антология на българската поезия XIX и XX век“ на хърватски език, излязла през тази година в Загреб. Нейни съставители са Надежда Захариева и Елена

Алекова. Специално за случая бе дошъл председателят на Дружеството на хърватските писатели Божидар Петрач, който в словото си проследи историята на хърватско-българските културни взаимоотношения през годините. При-

състваха още Рашко Иванов, председател на Българската общност в Хърватия, който е един от инициаторите за издаване на Антологията и главен консултант на издателството в Загреб, както и преводачката Мариана Биелич.

В рамките на инициативата „Литературен мост ЗАГРЕБ – СОФИЯ“ наши гости бяха хърватските поети Енерика Бияч и Стиепан Шешел.

Техни стихове и стихове на Божидар Петрач четете на стр. 3 и 4.

Евстати БУРНАСКИ

ЕЛЕГИЧНА ЕСЕН

Евстати Бурнаски е роден на 21 октомври 1922 г. в с. Муртинци, Пернишка област. Учи в Брезник, Перник и София, където завършва гимназия (1934) и ветеринарна медицина в СУ „Св. Климент Охридски“ (1947). Активен участник в съпротивата. Работи като ветеринарен лекар, служи 10 години като офицер в армията, после работи като редактор и завеждащ редакция „Поезия“ във Военно издателство; като началник на Групата военни писатели към в Министерството на отбраната (от 1968).

Дебютира със стихове в сп. „Български войни“ (1953). Автор е на повече от 30 стихосбирки сред които: „Песни по пътя. Войнишки стихове“ (1957), „Бреговете са стръмни“ (1960), „Лирика“ (1963), „Събудени очи“ (1965), „Шеста алея“ (1967), „Стенопис от куршуми“ (1970), „В откраднати минути“ (1973), „Кипарисова сянка“ (1975), „Стълба от лъчи“ (1977), „Между два сезона“ (1977), „Стихове за Доли“ (1979), „В часа на проливния дъжд“ (1979), „Подземният вятър“ (роман в стихове, 1980), „Елегична есен“ (1982), „Спасени истини“ (1982), „Личности и коне“ (автобиографична повест, 1987), „Внезапни признания“ (1988), „Гореца слана“ (1989), „Билет за надежда“, „Вечерни теменуги“, „Окована нежност“ (1995), „До следващия ден“ (2000), „Безкрайност“ (избрано, 2002), „Рецитал пред ангели“ (2004), „Свята блудница“ (2006), „Свирепото пълнолуние“ (2007), „Шепот на трева“ (2012).

Почетен гражданин на Силистра, Казанлък, Брезник... Стиховете му са преведжани на много езици, по тях са създадени редица песни

МОЛИТВА

Не трябваше навярно да те срещна,
преди последния си дъх да събера.
Не знам, каква си –
мъдра или грешна?
Не знам дали си нежна и добра?

Тежат ми вече дните като пранги.
Небесното пространство ми тежи.
А ти, единственият
земен ангел,
хвърчиш подир нагоблачни лъжи.

Не те ли плашат леденият вятър
и тъмните усовища в нощта?
И как ще устоиш
да бъдеш свята
сред кучешките нрави на света?

Бъди към хубостта си милостива!
Не я прахосвай с детска чистота!
Защото Всичко
друго си отива,
освен Въздишките по младостта.

Прости ми, скъпа, този съм наяве!
Аз своето пространство извървях.
Дори на твоя укор
нямам право
и вече късно е да влизам в грях.

Мечтая само в пътя си неведом,
преди внезапен гръм да проечи,
дълбоките си бръчки
да огледам
в една сълза от твоите очи!...

НЕЧАКАН СНЯГ

Отдавна тъй не беше наваяло!
До болка равно и до болка бяло!

Снегът безмилостно е заличил
загатнатите пъпки на април.

От нечий ласкав укор на очите
пространството на чувствата е свито.

Денят е беден и почти злочест.
И аз го гледам като скръбна вест.

Когато нещо бързо си отива,
следата му е кратка и горчива.

И моят път е вече извървян
между небето и един таван...

Единствено сърцето не признава,
че има сняг и след снега – забравя.

Задъхано от мисли и мечти,
то продължава тежко да тупти...

Повярвай ми! Сърцето заслужава!
И ти ще разбереш едва тогава,

без болка, угризение и жал,
че този сняг напразно е ваял...

ОЧАКВАНЕ

Ценим това, което си отива.
Очакваме несбъднати неща
и лъжем себе си,
че сме щастливи,
когато легне между нас нощта...

Нестореното почва да ни гали,
несбъднатото почва да сладни.
Преструваме се
ние на заспали
и топлим с глани хладните стени.

Нечакан звук понякога ни стряска.
Понякога си шепнем в полусън.
Но мъртви падам
думите без ласка
и лунен вятър ги отвява вън...

А устните две други устни чакат.
Сърцето моли другото сърце.
В нечути
стенания на мрака,
ръцете чакат други две ръце...

И рамото очаква друго рамо,
а самотата – друга самота...
Ако това
очакване го няма –
изгубили сме всичко на света...

ВЕЧЕРНИ ТЕМЕНУГИ

Промъква се от изток здрачът
и слива севера със юга.
Лениво крачките си влача
край Вас,
Вечерни теменуги...

След мен върви задъхан говор
на млади влюбени съпруги
и хукват спомени отново
към Вас,
Вечерни теменуги...

За тази радост на очите
аз нямам никакви заслуги,
макар че в строфите оплитам
и Вас,
Вечерни теменуги...

Лилаво-кадифена хубост,
отгледана за мен от груги!
Лехите своя смисъл губят
без Вас,
Вечерни теменуги...

СТИГА САМО

Спомних ли си плитките кафяви,
бялата якичка ли видях?
Старият албум ли ме застава
да издухам неговия прах?
В миналите тръпки и години
тая вечер пак се ровя аз
и отпивам руналото вино
на далечен, на упойващ глас...

В гънките на синята барета
е напълн пролетният ден
и в очите пъстри от портрета
блика смях и ромон притаен.
В диплите на белите кордели,
в черната престилка от сатен
тихите копнежи са огрели
и е стихнал вятърът смутен.
Но защо ли споменът тепърва
се събужда и надава зов
да надникне в страницата първа
на една отдавнашна любов?
Без да искам малко ще погледна
в новия, в последния портрет,
в блясъка на перлите триредни
и в цвета на модния жакет...

Нищо че кораловите устни
от багрило вече не личат,
че тънният веждите изкусно
и ненужно ноктите стърчат,
стига само в тая наша къща
да се пази споменът любим.
Стига само и душата също
да не е потънала във грим!...

ИНТИМНО

Хайде да приказваме с очи!
Думите да идват мълчаливо!
Нищо че горчивото горчи
и отравя, Вместо да опива.
Да направим малка равностметка!
Знаеш, че за нея съм готов.
Ти изследва Всяка моя клетка
с лупата на своята любов.

Чувствата ми с инфранож насече.
С лъч от лазер моя съм уби.
Вече съм прозрачен и обречен
да люлея само две съдби.
И разбрах, че иначе не може.
Ти си много умна и добра.
В чантичка от лебедова кожа
цялото ми същество побра.
От сърцето ми рубинен пръстен
изкова за твоята ръка.
Ето ме – и старец, и невръстен –
стонове от думите сека...

Имаш вече дом и тишина.
Те по твоя мярка са скроени.
Ти си най-щастливата жена.
Всичко имаш. Имаш ме и мене.
Всичко е на място и е цяло.
Но едно те моля на света:
през кръга на пръстена венчален
ти не шпионирай обичта!...

* * *

Очите щяха нещо да си кажат,
избрали късния среднощен час.
Не им достигна, може би, куража
от тишината да изтръгнат глас.
Единствено камината говори.
Пищят от болка мокрите дърва.
А пламъкът, щастливият злосторник,
залива мрака с мека синева...

И уж е топло, но студът нахлува
през пролука на старата врата.
Очи от огъня не се страхуват.
Страхуват се от пепелта...

ЕЛЕГИЧНА ЕСЕН

В един сезон е моят свят заключен.
засипан от нападали листа.
На мъдрост ли сърцето си да уча
или на късна лудост - мъдростта?

Градушки и раздели угасиха
последните пожари на кръвта
и аз живея като пастор тихо
в съжителство със старостта.
Прости ми, младост,
тази непочтеност!

Прости ми ти нелепата лъжа!
Дори когато в спомена простена,
за тебе неизменно се държа!

С мъждивите кандилца на очите
Все още търся други две очи
и сам си вярвам, че остава скрито,
макар че отдалече ми личи...
Улавям тайно мъжкия си трепет
във двете чаши сутринно кафе,
щастлив, че в някакъв задъхан шепот
самият аз на две съм разграбен.

От Всички болести, които имам,
с които ме венчава есента,
до сетния ми час неизлечима
ще си остане само обичта!...

Енерика БИЯЧ

ЕНЕРИКА БИЯЧ е родена в Завала (близо до Дубровник) през 1940 г. Завършва славистика във Философския факултет на Загребския университет. От 1963 г. живее и работи в Копривница. Била е говорител в радиото, журналист, редактор, учител. Пише поезия и проза, художествени есета и критика, рисува с акварел върху коприна и с масло върху платно. Издала е стихосбирките: „Следи“ (1989), „Обновление“ (1994), „Път“ (1998), „Само безкраят е край“ (2001), „Раковина“ (2003), „Във възможния

пейзаж“ (2006), „Дума до дума“ (2010), „Бряг“ (2010), поетично-художествен албум с италианския художник

Уго Мафи, „Нека всичко остане“, е-стихосбирка. Авторка е на автобиографичната книга „Само любовта остава“ (2004), монографията „Ехо от Неретва“ (2008), както и книга с критика – литературна и за изобразително изкуство, „Литературни разсъждения“ (2012). Има над 35 самостоятелни изложби на картини. Член е на Дружеството на хърватските писатели (ДХП), председател на Подравско-пригорския клон на ДХП, главен координатор на Славянската литературна и артистична академия за Хърватско, председател на Международния фестивал Галовичева есен... Стиховете

й са превеждани на италиански, английски, испански и български езици. „Цялото творчество на Енерика бихме могли да наречем поетична философия – вместо с понятия, тя разкрива света с лирични думи, но уцелва същността. Завладява ума и сърцето“ – пише авторитетната литературна критичка Лада Жиго. „Чрез визуализация на неописуемостта – форма на лична изобразителна стилистика, Енерика Биач е изразила с индивидуалния си художествен почерк въпроси, съмнения, радости, скърби“ – пише авторитетният критик в областта на изобразителното изкуство Станко Шполярчич.

ОЧИ И ГЛАС

Знаеш ли, любими, че любовта никога не умира...
Погледни небето звездно, което с аурата си расте над нас.
От любов е изтъкано. Обещано неизчерпаемо... За всички дни и години.
А светлината, която виждаш и която те омайва – е любов нечия, която сигурно и завинаги блести.
Светлината, с която си играеш – върху дланта си, докато мечтаеш – е любов, само че преобразена. И твоята, и моята.
Изгубим ли се – там, където се и срещнахме – отново ще ме намериш.
Помня само очите и гласа ти – на светлинната карта изобразени.

* * *

ОБКРЪЖЕНА от мълчание, над изцапаните страници се питам: къде са очите, къде са ръцете? И онази искра под твоите вежди в моите радости? Още, ти си от близостта и хляба насъщен. От стиховете. На твоето коляно моята болка и днес ги пише. В повторни водопади ги превръща. Колко чакане! Колко водопади! Ти си моята синя река. Своята вечност край теб сънувам. И слагам аромат от диви рози зад твоята възглавница.

* * *

Този допир
на граничното и безграничното,
този замъглен
блясък
ме подлудява
докато въртя кръга очи в очи
с водата...
и отварям път, и слушам... и бдя –
тук, където земята докосвам
и прегръщам
в кръг
цялата тази тишина, която се
е загнездила
в короната на тополата
и добротата, която се е разнежила
в брезите,
мирът посветен
в следата на маслината – ангеле мой –
и вечност
в тайния сговор на кипарисите...

Над всичко – сияние на светлината,
което блести за нас.

ИЗГЛЕД ОТ МОЯ ПРОЗОРЕЦ

рози – може би точно пепеляво-розови
като случайност
и недоловим смисъл на недокоснатост
и красота, от която болезнено се нужда
кипариси – със своята изправеност
полюшват съвършенството на света
единственото което неповторимо
вечно шумоли
превеждайки нашите думи в повторна реч
бреза – тишина и възвишен сън
като влюбени очи – всичко,
което погледнат
в нежност превръщат
на хоризонта
широките сини декори от молитвата
на тихото
небе – което се спуска сред дребни
одробености
в дълбочината на всичко

Преведе Станислав Пенев

ПИСЪМЦЕ ЗА ЗНАК

Бихме искали да видим знака
пожелаваме чудеса и признаци
не понасяме твоята тишина

Ледено е твоето мълчание
разяжда ни твоето равнодушие

Само знак един
само знак
дай ни
да знаем, че съществува

Само знак
дай ни, че съществуваш

Да имате вяра като зърно синапено

Само знак
един ни дай
само знак, че съществуваш

Кой повярва

Бихме искали да видим знака
гранитът да стане вода
тежкият дамаск коприна
камъкът да стане хляб
бронзът като злато да свети

Благословени тези, които не видяха

Само един знак ни дай

Божидар ПЕТРАЧ

Хърватски литературен историк, критик, антологист, преводач, поет и публицист. Роден е на 21 юли 1952 година в Загреб. Завършил е сравнителна литература и италиански език и литература в Философския факултет в Загребския университет. Работил е в Националната и Университетската библиотека в Загреб, като лектор в Краковския университет. През 1989 г. се включва в политическия живот. Бил е депутат в парламента, главен редактор на

ежедневника „Вјесник“ на ИК „Алфа“ и др. Превежда от френски и италиански език. Председател е на Дружество на хърватските писатели, член е Матица хърватска, Хърватското филологическо дружество, Дружество на хърватските литературни преводачи, хърватския ПЕН. През 2007 г. получава награда за най-добра книга в областта на литературната критика „Юлије Бенешич“, а през 2008 г. – литературната награда „Рикард Йоргованич“.

ПИСЪМЦЕ ЗА НЕГОВАТА ВОЛЯ

Мисълта трудно се издига към истината защото
своите видения
следва
в клокоченето на неосезаемия живот

До извора на своето битие така няма да дойде
с по-голямо удоволствие се заблуждава и се укрепява
със суета

така никога няма да достигне до целта

Угои се сърцето загуби се мисълта
гледайки не виждат, слушайки не чуват
и не разбират

Освободи ни от измами и видения
учи ни на търпение
учи ни на смирение
нашият мир е в Неговата воля

В Неговата воля се успокояват всички желания

ПИСЪМЦЕ ЗА ШОПЕН

Така както Шопен би докосвал клавишите
с треперещи, гъвкави пръсти композирайки своите ноктурна
или с пръстите нежно би допирал зърната, тръпнещите гърди
на възхитителната си любима
така и аз като в рая бих искал да гледам чудесната
светлина която твоята чистота, Кларо,
разсипва из цялата земя сякаш е отражение на самите
небеса:
те ни греят с такава любов и с такава съчувствие
трудно е да се желае повече

С благороден поглед ти прозря моите мислите докато по устните
ти ясно прочетох
от своето – каза – горещо желание се отърви
С удоволствие бих се отказал от всяко желание
обаже духът и тялото не са силната ми страна
страните ми не са нито страстта нито мислите нито пръстите
на крехкия и нежен Шопен

Преведе Ивана Приморац

10 години Литературна гостоприемница

Национален дворец на културата, зала 7, 15 май 2013 г.

Нашите гости

Надежда Захаријева

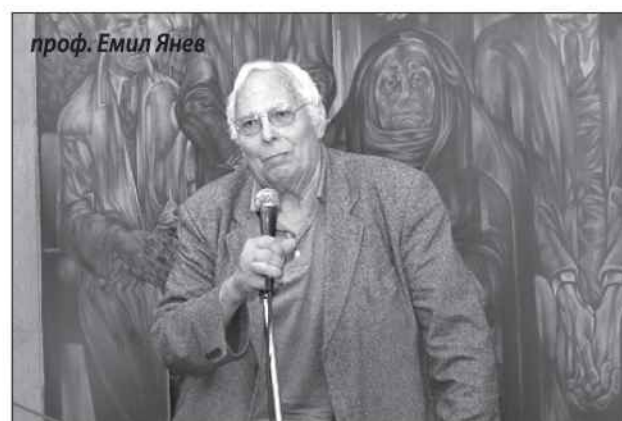
Недялко Йорданов

Нашите почитатели

Снежана Тодорова, председател на СБЖ

проф. Емил Янев

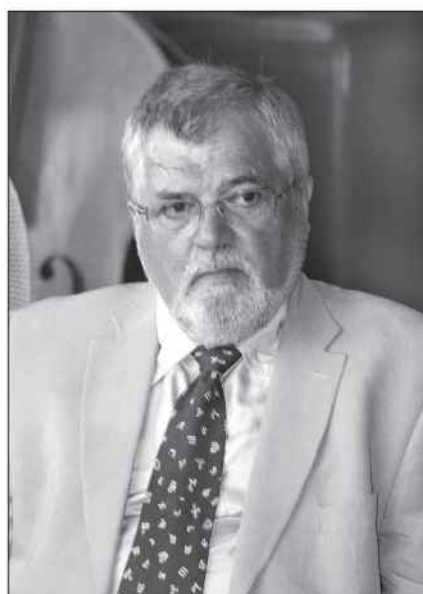
Литературен мост

Стйепан ШЕШЕЛ

Роден на 16 юни 1947 г. в Подградина, днес част на гр. Опузен. Завършил е Юридически факултет в Загреб. Няколко години е бил секретар на Художествена академия в Загреб. Пише поезия, пиеси (за радио, театър и телевизия) и проза (литературни и художествени рецензии, отзиви на хърватски културни, обществени и политически събития и феномени). Редактор е в галерия Стечак Клел (Либер), в секция за изучаването на литература на хърватските емигранти в ДХК, на библиотеката „Хърватско слово“ при Хърватска културна общност и в седмичника за култура „Хърватско слово“.

Издал е стихосбирки Каро (1970. г., наградата „А.Б. Шимич“), Дуло (1991), Шкрапа Очина Дуло (1997), Хърватия е (избрано, 1997), Неподходящи комедии (радиокомедии, 2005) и др.

През 2003 г. получава наградата на гр. Опузен за цялостно творчество.

ОТ ДРУГАТА СТРАНА

От другата страна на морето
дали ми си привижда, или отново някакъв познат глас
ме докосва на чистата, гола скала
от бурите гладена
Вписвам внимателно мъдростите които ти ми даваш
в благите метли на светлината
която, нежна, се процежда през тесния прозорец
в моя малък скрипториум на високото,
и ме топли, когато ме прегръщат студените ветрове,
докато се преобразява, докато си играе, докато
гори ароматното клонче
което сутринта ми донесе някаква гълъбица ли, гургулица ли
От другата страна на живота

ТАМ КЪДЕТО ТИ ВЛИЗАШ

Там където ти влизаш
Триумфалната арка невидима се издига до небето
Там където владетелите градиha
и днес се намира
голата поляна

ЩЕ СЕ ОСМЕЛИМ ЛИ НЯКОГА ПАК

Ще се осмелим ли някога пак
за минем по онези пътища, по онези пътечки
сами, отдалечени, един без друг.
Със сухия мъх който познавахме заедно

дишайки неговата мекота
която се сливаше в жегата
с обгорената от слънцето ти кожа
с мириса на маслини
с маслата от плодовете на Млет
които наливаха нектара си
в твоя скут върху измения камък
разхлаждайки стъпалата ти в лазура на морето
обърната към тъмнината
на прозорчето на църквата
което ни гледаше

ПОСЛЕ, КОГАТО ВЕЧЕ СЕНКИТЕ

После, когато вече сенките спечелят мощ
преди нощта, при залез слънце, привечер
обичаме да излезем под портата

Седим така отпуснати
пред разкошната градина
и ставаме богати
от юг с хълмове на Неретва, с върховете
на Пелешац, Корчула и Ластово

Пътуваме по морето, по въздуха
наоколо, във въздуха
в нас
Залезът...

Преведе Ивана Приморац

Петър Караангов и Надежда Захаријева

Културен афиш октомври

3 октомври 2013

ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА

представя

„Проф. Лилия Гюлева – познатата и непознатата“

от Таяна Доганова-Христова

съвместно с Националната Музикална Академия

Начало 18.00 часа Салон на Национална Музикална Академия „Панчо Владигеров“

7 октомври 2013

Тържествен концерт по случай 80 години

от рождението на проф. Лилия Гюлева

с участието на Женски хор „Христина Морфова“,

ДЮМС „Български славеи“,

Младежка хорова формация „Деца на Орфей“,

Национален филхармоничен хор „Светослав Обретенов“

и др. съвместно със Софийска филхармония

и Национална Музикална Академия

Начало 19.00 часа зала „България“

16 октомври 2013

ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА

представя

творчеството на ЕВСТАТИ БУРНАСКИ

Начало 18.00 часа

Малък салон

28 октомври 2013

Откриване на изложба

по случай 1 ноември – Деня на народните будители

Библиотека

31 октомври 2013

Урок по родолюбие

по случай 1 ноември – Деня на народните будители

Начало 11.00 часа

Просветна зала

свременно
Читалище

Секретар НЧ „Д-р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 г.“:
Светла СЛАВЕЕВА
Главен редактор: д-р Елена АЛЕКОВА
Художник: Костадин ЛЯНГОВ
Фотограф: Виктор ВИКТОРОВ
Адрес: София 1408, бул. „Витоша“ 109;
тел.: 952 25 78
Вестникът се разпространява безплатно